

Het vóórkomen en voorkómen van fouten

Ivy Lin

Samenvatting: Woorden kunnen op verschillende wijzen uitgesproken worden. Hierbij kan de betekenis van een woord veranderen. Voor verschillende talen zijn er verschillende manieren om een woord een andere betekenis te geven.

Stress-accent

Talen verschillen van elkaar. In een taal kunnen dezelfde woorden op verschillende wijzen worden uitgesproken. Een woord dat verschillend uitgesproken kan worden, kan van betekenis totaal veranderen. Denk aan het Engelse woord “minute”. Het woord uitgesproken als “mɪnɪt” heeft de betekenis “minuut” en het woord uitgesproken als “maɪ'nju:t” heeft de betekenis “zeer klein”.

De klemtoon van een woord op verschillende lettergrepen leggen, kan leiden tot het fout uitspreken van het woord, maar ook tot een verandering in de betekenis. Een voorbeeld is het Nederlandse woord “voorkomen”. Als de klemtoon op de eerste lettergreep ligt, is de betekenis verschillend van de betekenis van het woord als de klemtoon op de tweede lettergreep ligt. De manier waarop woorden worden uitgesproken is van groot belang op de betekenis van het woord. Dit geldt overigens voor veel verschillende talen. Het Engels en het Nederlands worden beschouwd als stress-accenttalen: er is een verschil tussen beklemtoonde en niet beklemtoonde woorden.

Toontalen

Sommige talen worden beschouwd als toontalen. Het Mandarijn en het Cantonees zijn daar voorbeelden van. Er wordt in een toontaal gebruiktgemaakt van de toonhoogte om woorden van elkaar te onderscheiden. De toon van elke lettergreep is onafhankelijk van de omliggende lettergrepen. Binnen het Standaardmandarijn zijn er vijf tonen te onderscheiden. Het woord “ma” uitgesproken in de eerste toon, betekent “moeder”, terwijl uitgesproken in de derde toon, de betekenis “paard” heeft.

Pitch-accent

Het Chinese schrift heeft veel invloed gehad op het Japanse schrift. In het jaar 405 kwam een zekere Wani, uit wat nu Korea is, naar Japan volgens de Japanse kronieken (Kojiki, gepubliceerd in 712). Er wordt gezegd dat hij Chinese geschriften met zich meebracht. Het jaar 405 wordt daarom gezien als het jaar van de officiële introductie van het Chinese schrift in Japan. Men zal denken dat door de Chinese invloed de Japanse taal ook beschouwd wordt als een toontaal, maar dit is niet het geval.

De Japanse taal wordt niet beschouwd als een toontaal, maar ook niet als een stress-accenttaal. Het Japans wordt beschouwd als een pitch-accenttaal oftewel een toonhoogte-accenttaal. De taal heeft alleen variatie in toonhoogte. Er wordt vaak gezegd dat pitch-accent tussen een stress-accent en toontaal in ligt, omdat pitch-accenttalen overeenkomende eigenschappen met zowel stress-accent als toontalen hebben. Maar de definitie van “pitch-accent” blijft onduidelijk. Volgens Wim Zonneveld: “Toontalen die alleen maar één hooftoon hebben, worden pitch-accenttalen genoemd. We weten eigenlijk nog steeds niet of je nu drie soorten talen hebt – dus: toontalen, klemtoontalen en pitch-accenttalen – of dat het een soort glijdende schaal is.”

	English (stress-accent)	Japanese (pitch-accent)	Mandarin (tone)
Acoustic cue	Pitch, intensity	Pitch	Pitch
Weight sensitivity	Yes	No	No
Prosodic domain	Word	Larger than word	Syllable
Functional type	Grammatical	Mainly Lexical	Mainly Lexical
Contrast manner	Syntagmatic	Syntagmatic	Paradigmatic

Opvallende kenmerken van de suprasegmentele systemen in het Engels, Japans en Mandarijn

Bron: http://www.vet.bigbig.nl/selene/japan/taal_toonhoogte.htm

<i>hashiga</i>	<i>hashiga</i>	<i>hashiga</i>
<i>Hoog-Laag-Laag</i>	<i>Laag-Hoog-Laag</i>	<i>Laag-Hoog-Hoog</i>
<i>Eetstokjes</i>	<i>Brug</i>	<i>Rand</i>

Het Japanse woord “hashiga” kan op verschillende wijze uitgesproken worden. Door de drie lettergrepen afwisselend hoog of laag uit te spreken, verandert de betekenis van het woord.

<i>Shujin</i>	<i>Shūjin</i>
<i>Echtgenoot</i>	<i>Gevangene</i>

Een klinker kort of lang uitspreken kan de betekenis van een woord ook totaal veranderen in de Japanse taal.

De betekenissen van woorden kunnen verschillen, door ze op verschillende wijze uit te spreken. Dat kan door nadruk te leggen op een bepaald lettergreep, door onderscheid te maken in de toonhoogtes van de lettergrepen, door bepaalde klinkers lang of kort uit te spreken, etc. Voor verschillende talen gelden er verschillende regels. Fouten komen natuurlijk weleens voor, maar die willen we het liefst allemaal voorkomen.

Bronnen

- Koenen, L: *Klankpatronen, in: Het vermogen te verlangen (9 letters), gesprekken over taal en het menselijk brein* (Amsterdam, 1997).
- Anoniem, *Toonhoogte in Japanse dialecten – over het pitch-accent systeem*, 20 maart 2016, http://www.vet.bigbig.nl/selene/japan/taal_toonhoogte.htm
- Anoniem, *Geschiedenis van de Japanse taal*, 20 maart 2016, <http://www.uchiyama.nl/ngtaalgeschied.htm>